

Ленюк Наталя Михайлівна
к. пед. н., викладач
Херсонський державний університет

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-НЕФІЛОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ.

В умовах інтеграції економіки України в Європейський простір успішне вирішення багатьох професійних і життєво важливих завдань фахівцями різних спеціальностей залежить від рівня сформованості їхньої іншомовної комунікативної компетентності. З огляду на це проблема поліпшення іншомовної підготовки майбутніх фахівців професійного спрямування у вищих навчальних закладах має бути спрямована на формування у студентів-нефілологів професійної комунікативної компетентності, яка передбачає оволодіння професійним іншомовним спілкуванням, ознайомлення зі соціокультурними, соціоекономічними особливостями країни, мова якої вивчається.

На сучасному етапі розвитку вітчизняної та світової педагогічної думки дедалі більшого поширення набуває *компетентнісний підхід*, який визначає цілі навчання через поняття “компетентності”.

Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить про значний інтерес вітчизняних та російських дослідників (І. Зимня, О. Овчарук, Л. Парашенко, О. Пометун, В. Раєвський, А. Хуторський та ін.) до проблеми, що спричинено, на нашу думку, публікаціями Ради Європи, ЮНЕСКО [1, с. 30-31] щодо необхідності формування компетентності як кінцевої мети освіти; інтеграційними процесами в європейському та світовому освітньому просторі, які зумовлюють доцільність узгодження вимог підготовки спеціалістів з метою забезпечення їх конкурентноспроможності, потребами сучасного ринку праці у кваліфікованих фахівцях.

На думку С. Ніколаєвої перехід до компетентнісного підходу означає переорієнтацію з процесу на результат освіти в діяльнісному вимірі, у зміщенні акценту з накопичування нормативно визначених знань, навичок і вмінь на формування й розвиток в учнів здатності практично діяти, застосовувати досвід успішних дій у конкретних ситуаціях, на організацію освітнього процесу на основі урахування затребуваності навчальних досягнень випускника школи в суспільстві, забезпечення його спроможності відповідати реальним запитам швидкозмінюваного ринку й мати сформований потенціал для швидкої безболісної адаптації як у майбутній професії, так і в соціальній структурі [2, с. 12].

Термін “компетентність” в освітньому контексті визначають як сукупність взаємопов’язаних якостей особистості (знань, навичок, умінь, способів діяльності), заданих щодо певного кола предметів та процесів і необхідних для

якісної продуктивної діяльності [3]; відчужену, наперед заплановану соціальну вимогу (норму) до освітньої підготовки учня, необхідну для його ефективної продуктивної діяльності в певній сфері; загальну здатність, яка базується на знаннях, досвіді, цінностях, нахилах, здобутих завдяки навчанню.

Незаперечним є той факт, що поняттям “компетентність” українська освіта оперує у значенні, запропонованому європейськими країнами. С. Ніколаєва трактує поняття компетентність як здатність успішно задовольняти індивідуальні й соціальні потреби, діяти і виконувати поставлені завдання. Компетентність ґрунтується на знаннях, навичках і вміннях, але ними не вичерпується, обов’язково охоплюючи особистісне ставлення до них людини, а також її досвід, який дає змогу ці знання “вплести” в те, що вона вже знала, та її спроможність збагнути життєву ситуацію, у якій вона зможе їх застосувати [4, с. 11].

А. Щукін вважає, що компетентність – це сукупність знань, навичок та вмінь, які формуються в процесі вивчення дисципліни, а також здатність виконувати ту чи іншу діяльність на основі набутих знань, навичок та вмінь [5, с. 118].

Існують різноманітні визначення поняття «компетентності» в контексті вивчення іноземних мов. Зокрема, на думку В. Сафонові, компетентність включає знання, навички, вміння, якими потрібно оволодіти, щоб використовувати мову як інструмент спілкування і пізнання, здібності чи якості, необхідні для орієнтування в мовному середовищі (наприклад, соціокультурна спостережливість, комунікативна ввічливість), та мовленнєві стратегії, за допомогою яких досягаються комунікативні цілі в процесі спілкування [6, с. 5]. Більш точним, на нашу думку, є трактування компетентності як сукупності знань, навичок і вмінь, які формуються у процесі оволодіння іноземною мовою та здатність користуватися мовою як засобом спілкування.

Іншомовна комунікативна компетентність є однією з найважливіших складових професійної компетентності сучасного фахівця будь-якої галузі. За визначенням А. Щукіна, іншомовна комунікативна компетентність – це здатність вирішувати засобами іноземної мови актуальні для тих, хто навчається, завдання спілкування в побутовій, навчальній, виробничій і культурній сферах життя; вміння того, хто навчається, користуватися фактами мови і мовлення для реалізації цілей спілкування [5, с. 109]. Незаперечним є той факт, що людина володіє комунікативною компетентністю, якщо в умовах прямого чи опосередкованого контакту успішно вирішує завдання взаєморозуміння та взаємодії з носіями мови відповідно до норм та традицій культури цієї мови.

Моделі іншомовної комунікативної компетентності, запропоновані вченими М. Байрам, Л. Бахман, І. Бім, Л. Гейхман, К. Гром, В. Сафонові, О. Соловової містять мовну, лінгвістичну (фонетичну, лексичну, граматичну), прагматичну, організаційну, дискурсивну, соціолінгвістичну, стратегічну, навчальну, тематичну, мовленнєву, компенсаторну, соціокультурну та соціальну компетентності.

Аналіз різних трактувань поняття “іншомовна комунікативна

компетентність” вказує на те, що під цим видом компетентності розуміють здібність та готовність здійснювати іншомовне спілкування відповідно до визначених певною програмою вимог, які спираються на комплекс специфічних для іноземної мови знань, умінь та навичок.

Під *іншомовним професійним спілкуванням* ми розуміємо мовленнєву поведінку, яка вимагає наявності у студентів-нефілологів мовленнєвих навичок та, соціолінгвістичної, прагматичної, самоосвітньої компетентностей, необхідних для виконання завдань, пов'язаних з майбутньою сферою професійної діяльності.

Самостійне оволодіння професійним іншомовним спілкуванням залежить від рівня сформованості у студентів-нелінгвістів мовних навичок і мовленнєвих умінь в усному і писемному мовленні. У зв'язку з цим постає завдання розробити систему вправ, яка сприятиме становленню у них досвіду професійного іншомовного спілкування. Використання завдань творчого, проблемно-пошукового характеру забезпечуватиме формування у них пізнавального інтересу, дозволить підтримувати у них мотивацію до оволодіння професійним іншомовним спілкуванням. Необхідно відмітити, що використання сучасних форм і методів організації навчального процесу з навчання професійно орієнтованої, а саме активних форм і методів організації самостійної пізнавальної діяльності (проекти, case-study тощо), інформаційно-комунікаційних технологій _навчання тощо сприяє оволодінню професійним іншомовним спілкуванням студентів-нефілологів

1. Education for the Twenty-first Century: issues and prospects : Contribution to the work of the International Commission on Education for the twenty-first century chaired by Jacques Delors / UNESCO. – Paris: UNESCO Publishing, 1998. – 352 p. – (Education on the move).

2. Николаева С. Ю. Индивидуализация обучения иностранным языкам : [монографія] / София Юрьевна Николаева. – К. : «Вища школа», 1987. – 139 с.

3. Хуторской А. В. Ключевые компетенции и образовательные стандарты [Електронний ресурс] / Андрей Викторович Хуторской // Интернет-журнал «Эйдос». – 2002. – Режим доступа до журн. : <http://www.eidos.ru/journal/2002/0423.htm>.

4. Николаева С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу / Софія Юріївна Ніколаєва // Іноземні мови. – 2010. – № 2. – С. 11–17.

5. Щукин А. Н. Лингводидактический энциклопедический словарь : более 2000 слов / Анатолий Николаевич Щукин. – М. : Астрель : АСТ: Хранитель, 2007. – 746 с.

6. Сафонова В. В. Коммуникативная компетенция: современные подходы к многоуровневому описанию в методических целях / Виктория Викторовна Сафонова. – М. : Еврошкола, 2004. – 236 с.